Euroopan parlamentti
2019-2024

Ulkoasiainvaliokunta

2023/2117(INI)

5.9.2023

MIETINTÖLUONNOS

yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöönpanosta – vuosikertomus 2023
(2023/2117(INI))

Ulkoasiainvaliokunta

Esittelijä: David McAllister

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 10

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöönpanosta – vuosikertomus 2023 (2023/2117(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) ja erityisesti sen 21 ja 36 artiklan,

– ottaa huomioon 15. kesäkuuta 2023 julkaistun komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan selvityksen ”Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa (YUTP) koskeva selvitys – EU:n prioriteetit vuonna 2023”,

– ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston 24. maaliskuuta 2022 hyväksymän asiakirjan ”Turvallisuus- ja puolustusalan strateginen kompassi – Euroopan unioni, joka suojaa kansalaisiaan, arvojaan ja etujaan sekä edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta”,

– ottaa huomioon 29. ja 30. kesäkuuta 2023 annetut Eurooppa-neuvoston päätelmät,

– ottaa huomioon Euroopan rauhanrahaston perustamisesta ja päätöksen (YUTP) 2015/528 kumoamisesta 22. maaliskuuta 2021 annetun neuvoston päätöksen (YUTP) 2021/509[1],

– ottaa huomioon 20. kesäkuuta 2023 annetun komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Ukrainan tukivälineen perustamisesta (COM(2023)0338),

– ottaa huomioon 1. joulukuuta 2021 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille ”Global Gateway” (JOIN(2021)0030),

– ottaa huomioon 7. kesäkuuta 2023 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle ”Uusi toimintasuunnitelma EU:n suhteille Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen kanssa” (JOIN(2023)0017),

– ottaa huomioon 23. helmikuuta 2023 annetun YK:n yleiskokouksen päätöslauselman Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteista kattavan, oikeudenmukaisen ja kestävän rauhan perustana Ukrainassa (A/RES/ES-11/6) ja aiemmat YK:n yleiskokouksen päätöslauselmat hyökkäyksestä Ukrainaa vastaan,

– ottaa huomioon 7. huhtikuuta 2022 annetun YK:n yleiskokouksen päätöslauselman Venäjän federaation ihmisoikeusneuvoston jäsenyysoikeuksien keskeyttämisestä (A/RES/ES-11/3),

[1] EUVL L 102, 24.3.2021, s. 14.

– ottaa huomioon naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen – Globaali Eurooppa väliarvioinnin,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

– ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A9-0000/2023),

A. ottaa huomioon, että autokraattiset toimijat, jotka pyrkivät heikentämään monenvälisiä järjestöjä, aiheuttamaan epävakautta ja uhkaamaan maailmanlaajuista turvallisuutta, kyseenalaistavat yhä enemmän sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen;

B. ottaa huomioon, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on saanut EU:n asettamaan uudelleen etusijalle laajentumispolitiikkansa, joka on edelleen sen tehokkain ulkopolitiikan väline;

C. ottaa huomioon, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on korostanut tarvetta toteuttaa kunnianhimoisempia, uskottavampia ja yhtenäisempiä EU:n toimia maailmanlaajuisesti ja tuonut esiin sen, että jäsenvaltioiden on osoitettava välttämätöntä poliittista tahtoa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) määrittelemiseksi uudelleen täysimittaiseksi eurooppalaiseksi politiikaksi;

1. korostaa, että EU:n kyky toimia globaalina ulkopoliittisena toimijana, luotettavana kansainvälisenä kumppanina ja uskottavana turvallisuus- ja puolustusalan toimijana perustuu sen kykyyn edistää arvojaan ja samalla myös ennakoivasti määritellä etunsa sekä puolustaa ja suojella niitä maailmassa;

2. muistuttaa, että EU:n olisi noudatettava ulkoisessa toiminnassaan SEU-sopimuksen 2 artiklassa, 3 artiklan 5 kohdassa ja 21 artiklassa vahvistettuja arvoja ja periaatteita, jotka ovat innoittaneet EU:n omaa perustamista, kehittämistä ja laajentumista; katsoo, että EU:n olisi muotoiltava YUTP:tä vastaavasti seuraavien neljän periaatteen pohjalta: Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan seurauksiin puuttuminen, EU:n rakenteiden ja päätöksentekomenettelyjen mukauttaminen, sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen vahvistaminen ja etujen puolustaminen kehittämällä kestäviä strategisia kumppanuuksia;

Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan seurauksiin puuttuminen

3. tuomitsee jälleen mitä jyrkimmin Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan; vaatii Venäjää ja sen sijaisjoukkoja lopettamaan kaikki sotilaalliset toimet ja Venäjän johtoa vetämään pois välittömästi ja ehdoitta joukkonsa Ukrainasta ja kaikista muista maista, jonka alueen tai sen osia se miehittää laittomasti;

4. antaa tunnustusta Ukrainan rohkealle kansalle, joka puolustaa rohkeasti paitsi maataan, itsemääräämisoikeuttaan, itsenäisyyttään ja alueellista koskemattomuuttaan myös eurooppalaista elämäntapaa;

5. korostaa, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan horjuttaa itäisen naapuruston ja Länsi-Balkanin vakautta, mikä puolestaan vaarantaa EU:n turvallisuuden; katsoo, että EU:n olisi siksi asetettava etusijalle laajentumisprosessi ja naapuruuspolitiikan uudistaminen;

6. muistuttaa, että jäsenvaltioiden on panostettava yhdessä puolustukseen, ja kehottaa panemaan strategisen kompassin kaikilta osin täytäntöön;

7. kiittää neuvostoa ja jäsenvaltioita määrätietoisista toimista, joita on toteutettu vastauksena Venäjän Ukrainaa vastaan käymään hyökkäyssotaan; kehottaa tehostamaan Venäjän federaation eristämistä vahvistamalla rajoittavien toimenpiteiden soveltamista myös Valko-Venäjää vastaan; vetoaa ennakoivaan diplomatiaan kolmansien maiden kanssa, jotta voidaan minimoida näiden pakotteiden kiertäminen; kannustaa komissiota, varapuheenjohtajaa / korkeaa edustajaa ja jäsenvaltioita mobilisoimaan kansainvälisen tuen Ukrainan esittämälle rauhanmallille; korostaa, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on kiireesti pyrittävä perustamaan kansainvälinen erityistuomioistuin, jotta voidaan nostaa syytteitä Venäjän federaation poliittisen ja sotilasjohdon ja sen liittolaisten Ukrainaa vastaan tekemästä hyökkäysrikoksesta; kehottaa komissiota esittämään oikeudellisesti pätevän ehdotuksen Venäjän pysäytettyjen varojen käyttämisestä Ukrainan jälleenrakentamisen rahoittamiseen;

8. suhtautuu myönteisesti Euroopan unionin sotilaallisen avustusoperaation nopeaan perustamiseen; toteaa, että tämä operaatio on konkreettinen osoitus EU:n horjumattomasta tuesta Ukrainalle;

9. kehottaa jäsenvaltioita pitämään kiinni jo osoittamastaan päättäväisyydestä ja antamaan Ukrainalle lisää poliittista, humanitaarista, sotilaallista, infrastruktuuriin liittyvää, taloudellista ja rahoituksellista tukea niin kauan kuin se on tarpeen; pitää tässä yhteydessä myönteisenä komission ehdotusta Ukrainan tukivälineen perustamisesta;

10. korostaa, että EU ei voi jatkuvasti turvautua varojen tilapäiseen käyttöönottoon, ja muistuttaa tässä yhteydessä tarpeesta parantaa EU:n valmiuksia vastata maailmanlaajuisiin kriiseihin;

EU:n rakenteiden ja päätöksentekomenettelyjen mukauttaminen

11. pitää valitettavana, että mahdollisuuksia nopeisiin, tehokkaisiin ja vaikuttaviin ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toimiin, joista määrätään SEU-sopimuksen yhdyskäytävälausekkeissa, on käytetty vain hyvin rajoitetusti; palauttaa mieliin neuvostolle esittämänsä kehotuksen siirtyä asteittain määräenemmistöpäätöksiin niillä YUTP:n aloilla, joilla ei ole sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla;

12. muistuttaa, että parlamentilla on olennainen rooli YUTP:ssä ja se antaa siihen erityisen panoksen erilaisten välineidensä, kanaviensa ja yhteyksiensä ansiosta;

13. kehottaa hyödyntämään täysimääräisesti Team Europe -lähestymistapaa, jotta varmistetaan resurssien tehokas kohdentaminen; vaatii, että parlamentti on osa Team Europea ja että sitä olisi kohdeltava sellaisena;

14. katsoo, että EU:n ulkoisen toiminnan parlamentaarista valvontaa on vahvistettava, mukaan lukien säännöllinen pääsy luottamuksellisiin tietoihin;

15. vaatii jäsenvaltioita osoittamaan riittävästi rahoitusta YUTP:lle;

Sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen vahvistaminen

16. korostaa, että monenvälisiä foorumeja, joista tärkeimpiä ovat YK ja sen järjestöt, olisi pidettävä EU:n valitsemana yhteistyömuotona; tuo tässä yhteydessä esiin huolensa rajattujen yhteistyömuotojen kasvavasta merkityksestä, mikä on osoitus suurvaltojen välisen kilpailun lisääntymisestä; kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan osallistavia monenvälisen hallinnan muotoja ja kannustaa tässä yhteydessä komissiota, Euroopan ulkosuhdehallintoa (EUH) ja neuvostoa tehostamaan toimielinten välistä yhteistyötä monenvälisten järjestöjen kanssa, sillä nämä ovat erottamaton osa kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja maailmanlaajuisen yhteisvarannon hallinnointia;

17. korostaa, että EU:n on pysyttävä luotettavana liittolaisena kehitysyhteistyössä maailmanlaajuisesti; on huolissaan siitä, että EU:ssa esiintyy yhä enemmän skeptisyyttä ja osallistumattomuutta; kehottaa EU:ta vastaamaan kumppanimaiden odotuksiin ja tekemään nopeasti poliittisia sopimuksia niiden kanssa, jotta voidaan osoittaa, että sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä voi vastata nykyisiin haasteisiin;

18. kehottaa komissiota käyttämään Global Gateway -strategiaa tehokkaasti välineenä, jolla lisätään EU:n läsnäoloa ja näkyvyyttä maailmanlaajuisesti infrastruktuuri-investoinneilla, jotka luovat kansallista arvoa kumppanimaissa kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti;

Etujen puolustaminen kehittämällä kestäviä strategisia kumppanuuksia

19. painottaa tarvetta vahvistaa olemassa olevia kumppanuuksia samanmielisten maiden kanssa ja korostaa, että on tärkeää rakentaa liittoutumia muiden globaalin etelän maiden kanssa;

20. korostaa vahvan ja strategisen transatlanttisen yhteistyön merkitystä; kehottaa komissiota edistämään tiiviimpiä suhteita keskeisiin kumppaneihin sekä Yhdysvalloissa että Kanadassa, jotta voidaan vastata yhteisiin arvoihin, etuihin, turvallisuuteen ja vaurauteen vaikuttaviin maailmanlaajuisiin haasteisiin;

21. pitää myönteisenä Windsorin puitteistosta aikaansaatua sopimusta; kehottaa lisäämään jäsenneltyä yhteistyötä Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa ulkoasioissa ja ottamaan Yhdistyneen kuningaskunnan tiiviimmin mukaan EU:n turvallisuus- ja puolustushankkeisiin;

22. suhtautuu myönteisesti Valko-Venäjän ja EU:n välisen neuvoa-antavan ryhmän perustamiseen EU:n ja Valko-Venäjän demokraattisten voimien välisen jatkuvan vuoropuhelun mahdollistamiseksi sekä jatkuvan tuen antamiseen venäläisille ihmisoikeuksien puolustajille ja riippumattomille tiedotusvälineille Venäjällä ja sen ulkopuolella;

23. muistuttaa tarpeesta osoittaa aitoa poliittista sitoutumista liittymisneuvotteluihin Albanian, Montenegron, Pohjois-Makedonian ja Serbian kanssa edellyttäen, että EU:hun liittyvät uudistukset pannaan täytäntöön;

24. pitää myönteisenä EU:n ehdokasmaan aseman myöntämistä Ukrainalle, Moldovalle ja Bosnia ja Hertsegovinalle ja viisumipakon poistamista Kosovon kansalaisilta;

muistuttaa, että Georgian EU:hun liittymistä koskevaa hakemusta arvioidaan maan omien ansioiden ja sen EU-jäsenyyttä koskevien Kööpenhaminan arviointiperusteiden täyttämisessä saavuttaman edistymisen perusteella;

25. katsoo, että Ukrainan ja Moldovan liittyminen EU:hun olisi geostrateginen panostus yhtenäiseen ja vahvaan Eurooppaan; antaa tunnustusta uudistuksissa jo saavutetusta edistyksestä ja kehottaa komissiota esittämään kunnianhimoisen etenemissuunnitelman liittymisneuvottelujen aloittamisesta ennen tämän vuoden loppua sekä Ukrainan ja Moldovan asteittaisesta yhdentymisestä EU:n politiikkoihin ja ohjelmiin;

26. korostaa, että jos Turkin hallitus ei muuta toimintatapojaan merkittävästi, Turkin liittymisprosessia ei voida jatkaa; kehottaa EU:ta ja Turkin hallitusta etenemään kohti tiiviimpää, dynaamisempaa ja strategisempaa kumppanuutta; kehottaa komissiota löytämään EU:n ja Turkin suhteille yhdenmukaisen ja realistisen kehyksen, joka kattaa kaikkien osapuolten edut;

27. kannustaa varapuheenjohtajaa / korkeaa edustajaa ja komissiota vahvistamaan EU:n naapuruston eteläistä ulottuvuutta muun muassa tehostamalla vuoropuhelua ja varmistamaan riittävät resurssit uuden Välimeren alueen toimintaohjelman oikea-aikaista ja tehokasta täytäntöönpanoa varten;

28. panee merkille poliittisen sopimuksen kattavasta kumppanuuspaketista Tunisian kanssa; muistuttaa, että tähän yhteisymmärryspöytäkirjaan liittyy ehtoja, ja kehottaa komissiota varmistamaan niiden noudattamisen;

29. korostaa tarvetta tehdä strategisempaa yhteistyötä Persianlahden maiden kanssa erityisesti alueellisen turvallisuuden, yhteistyön, ilmastotoimien ja ihmisoikeuksien edistämiseksi;

30. pitää myönteisenä diplomaattisuhteiden uudelleen solmimista Saudi-Arabian kuningaskunnan ja Iranin islamilaisen tasavallan välillä; tuomitsee Iranin poliisin ja turvallisuusjoukkojen, myös islamilaisen vallankumouskaartin, raa’at tukahduttamistoimet mielenosoituksissa Mahsa Aminin kuoleman jälkeen;

31. suhtautuu myönteisesti Abraham-sopimuksiin ja odottaa, että ne johtavat rauhaan, vakauteen ja jännitteiden lientymiseen Lähi-idässä; vahvistaa jälleen horjumattoman tukensa Israelin ja Palestiinan kahden valtion neuvotteluratkaisulle, joka perustuu vuoden 1967 rajoihin ja kahteen suvereeniin demokraattiseen valtioon, joiden yhteinen pääkaupunki on Jerusalem;

32. korostaa tarvetta lisätä EU:n läsnäoloa Keski-Aasiassa vastauksena Venäjän ja Kiinan toimintaan alueella; korostaa EU:n etua taloussuhteiden lujittamisessa ja poliittisten suhteiden tiivistämisessä Keski-Aasian maiden kanssa osaksi siksi, että voidaan minimoida Venäjään ja Valko-Venäjään kohdistuvien pakotteiden kiertäminen;

33. toteaa jälleen, että rauhanomainen, vakaa ja sääntöpohjainen indopasifinen alue on EU:n elintärkeä etu, ja kannustaa tätä varten tiiviimpiin poliittisiin siteisiin samanmielisten kumppanien, erityisesti Japanin, Korean tasavallan, Australian ja Uuden-Seelannin, kanssa indopasifista aluetta koskevan EU:n yhteistyöstrategian mukaisesti;

34. panee merkille, että geopoliittiset haasteet ovat vahvistaneet EU:n ja Intian yhteistä etua turvallisuuden, vaurauden ja kestävän kehityksen varmistamisessa; pitää myönteisenä EU:n ja Intian kauppa- ja teknologianeuvoston perustamista; kehottaa järjestämään Intian ja EU:n huippukokouksen, jotta kahdenväliset suhteet voidaan pitää asialistan kärjessä;

35. katsoo, että Kiinan nousu on edelleen yksi 2000-luvun tärkeimmistä geopoliittisista haasteista ja edellyttää moniulotteista vastausta, jonka avulla EU jatkaa yhteistyötään Kiinan kanssa useissa keskeisissä kysymyksissä pienentäen suhteiden riskejä vähentämällä liiallista taloudellista riippuvuutta kriittisillä aloilla;

36. tuomitsee Kiinan hallinnon johtaman pakkotyöjärjestelmän ja sen rikokset ihmisyyttä vastaan Xinjiangissa; muistuttaa, että yhden Kiinan politiikka on edelleen EU:n ja Kiinan suhteiden kulmakivi;

37. tuomitsee voimakkaasti Kiinan jatkuvat sotilaalliset provokaatiot Taiwania vastaan ja muistuttaa vastustavansa jyrkästi kaikkia yksipuolisia muutoksia Taiwaninsalmen nykytilanteeseen;

38. korostaa, että resursseja on koottava yhteen, mikä tarkoittaa, että tarvitaan aitoa Team Europe -lähestymistapaa, jotta voidaan tehokkaasti vahvistaa EU:n poliittista jalanjälkeä Tyynenmeren alueella;

39. korostaa, että Kaakkois-Aasian maiden liitto (ASEAN) on ratkaiseva liittolainen sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen vahvistamisessa; kehottaa tekemään tiivistä yhteistyötä EU:n ja ASEANin johtajien 14. joulukuuta 2022 antaman yhteisen julkilausuman mukaisesti, jotta voidaan muokata alueellista dynamiikkaa muutenkin kuin Kiinan ja Yhdysvaltojen välisen kilpailun binääristen rajoitteiden puitteissa;

40. pitää myönteisenä Cotonoun sopimuksen jälkeisen sopimuksen ja sen alueellisten pöytäkirjojen allekirjoittamista, jotka ratifioinnin jälkeen mahdollistavat ennennäkemättömän alueellisen keskittymisen Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maihin; kehottaa komissiota ja varapuheenjohtajaa / korkeaa edustajaa varmistamaan, että helmikuussa 2022 pidetyn EU:n ja Afrikan unionin huippukokouksen johdosta toteutetaan jatkotoimia, jotta voidaan syventää yhteistyötä yhteistä etua koskevissa aloitteissa ja vastata Afrikan kumppanimaiden tarpeisiin;

41. panee merkille EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden yhteisön välisen huippukokouksen mutta ilmaisee huolensa siitä, että siitä ei tullut käännekohtaa kahden alueen välisissä suhteissa, erityisesti kun otetaan huomioon Kiinan ja Venäjän kasvava vaikutus Latinalaisessa Amerikassa ja Karibian alueella; kehottaa jäsenvaltioita ja EUH:ta jatkamaan ennakoivaa diplomatiaa alueella painottaen voimakkaasti monenvälisen maailmanjärjestyksen, kansainvälisen oikeuden sekä demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamista; pitää myönteisenä, että neuvottelut EU:n ja Chilen välisestä pitkälle menevästä puitesopimuksesta ja EU:n ja Meksikon välisestä assosiaatiosopimuksesta on saatu päätökseen; kehottaa komissiota edistämään päättäväisesti Mercosurin kanssa tehtävää sopimusta ja muistuttaa, että EU:n ja Keski-Amerikan assosiaatiosopimuksen ratifiointi on saatettava päätökseen;

42. kehottaa EU:ta sitoutumaan voimakkaammin arktiseen alueeseen, kun otetaan huomioon ilmastonmuutoksen seuraukset, teollinen ja taloudellinen kilpailu ja merenkulun vapaus;

43. korostaa, että eteläistä napa-aluetta olisi pidettävä uutena intressialueena, kun otetaan huomioon muuttuva geopoliittinen dynamiikka; korostaa monenvälisen yhteistyön merkitystä suojeltujen merialueiden hallinnoinnissa;

°

° °

44. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

PERUSTELUT